

TÖVÍSVIRÁG

És egy furcsa vízió
Vad erővel elkapott
Úgy éreztem: kezeid
Tartottak más napot

Azért volt oly különös
Minden fénynél fényesebb
És én ezt csak most tudom
Amikor már este lett
(Tóth Á: Elejtetted a napot)

És jött egy furcsa érzés
Vad erővel elkapott
Úgy éreztem: kezeimmel
Elérhetném a napot

Azért volt oly különös
Minden fénynél színesebb
Egész nap égett bennem
Egy dal szüntelen
(Pataky: Minden sarkon álltam
már - Edda)

"Nem szabad elfelejteni, hogy a Bartók-féle álláspont, amely a Cantata Profanában a szarvasoknak nem engedi meg, hogy visszatérjenek az emberi életbe, a kapitalista világ plebejus kritikája. Bartók sose gondolta, hogy volt a fejlődésnek olyan periódusa, amikor jobb volt szarvasnak lenni, mint embernek."
(Lukács György - interjú, 1970.)

"Néha első pillantásra jelentéktelennek tűnő jelenségek, tények mögött az eszmei nevelőmunka nagy kérdései tárulnak fel. Liepajában például egy hangversenyen úgy adtak elő egy lett népdalt, hogy eltorzult annak társadalmi tendenciája. Ez a tény felhívta a városi pártbizottság figyelmét arra, hogy mélyrehatóan tanulmányozza a liepajai zeneiskolában folyó eszmei nevelőmunka állapotát. Súlyos hiányosságok kerültek napfényre. A városi pártbizottság intézkedéseket hozott felszámolásukra. Az iskolában pártalapszervezetet hoztak létre; ez lehetővé tette, hogy fokozzák a politikai munkát a kollektívában, hogy neveljék és tömörítsék a pártonkívüli aktívát. A liepajai városi pártbizottság helyesen járt el, amikor levonta a megfelelő következtetéseket ebből a "jelentéktelen esetből"

(J. Kalnberzin: Pártmunka az értelmiség körében, 1952)

HVG: Król úr, önök szerintem könnyen két tűz közé kerülhetnek. Hiszen „hivatalos” részről „ellenzékinek” tekintve önöket bizonyára sok bírálat érheti a lapot. Ugyanakkor ellenzéki és egyházi körökben is jó néhányan ellenérzésekkel, hogy ne mondjam, féltékenyen figyelik munkájukat.

M. K.: És ez miért baj? Valóban két tűz között leszünk, és valóban sokan fognak kígyót-békát ránk kiáltani. Én éppen abból fogom tudni, hogy jól dolgozunk, ha ez tényleg így lesz.

+++

"Tudniillik sokat gondolkoztam ezen: hogy is lehet, hogy Major sose került konfliktusba a párttal? Ha akarom, ezt javára írhatjuk: hűséges volt és állhatatos. De mégiscsak meg kell kérdezni: hogy élte át a történelmet az, akinek 1945 és 1986 között egy pillanatig se volt konfliktusa a párttal? Nem arra gondolok, hogy nem állt be a kétes értékű önkritikát szajkózók közé, szerintem igaza volt, ha nem akart magyarázkodni és mosakodni. De hogy a szeme se rebbent? Amikor "mi" vért izzadtunk, szerencsétlenkedtünk saját lelkiismeretünkkel küszködve, ő közben úgy lett Révai kedvencéből valaki más kedvencévé - de mindig kedvencé! - mintha ez a legtermészetesebb dolog lenne a világon?!

Valahogy úgy gondolom: a párt az ő számára valami elvont dolog volt, de ugyanakkor egész életének a gerince is. Valami, ami van, amiről igazán nem is kell gondolkodni, ami bizonyos értelemben egy ővele, Major Tamás személyével is, tulajdonképpen valami misztikus dolog, egyszerűen hit, evidencia."

(Gábor Miklós, Rakéta
Regényújság 1987/32.)

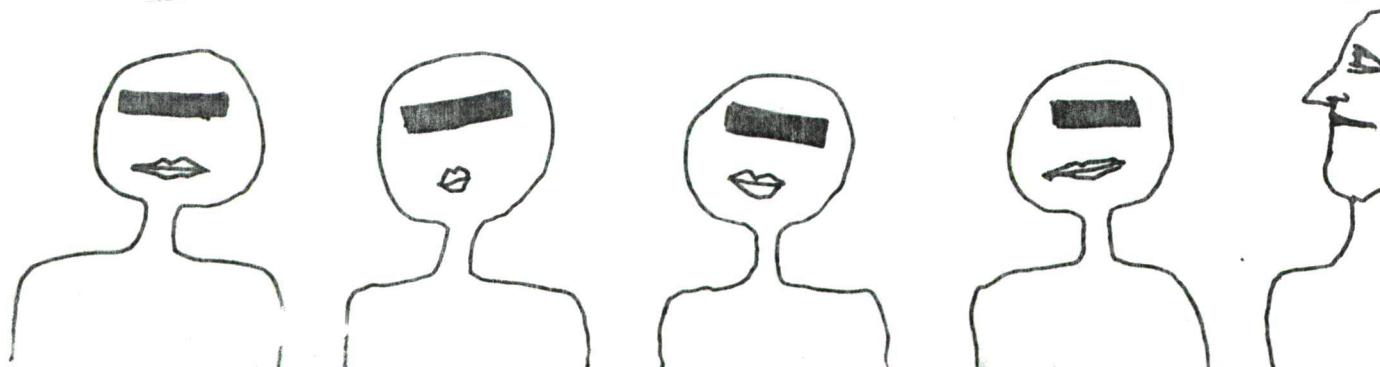
"Akinek az igazság a fontos, egyenként vonja vizsgálat alá az elveket, s egyiket elfogadja, a másikat elveti, aszerint, amint igaznak vagy hamisnak tetszenek előtte. De a modern írástudónak nem az igazság a fontos, hanem a "világnézet": vagyis a harc, a párt."

(Babits: Az írástudók árulása)

+++

Petri György: Mondogatnivaló

"Cipőmre nézek: fűző benne.
Nem lehet, hogy ez börtön lenne!"

Nem az a kérdés, hogy a filmnek van-e mondanivalója, hanem az, hogy ennek a szocializmusnak van-e mondanivalója, illetőleg például az, hogy ez a most látható, merész szovjet kísérlet sikerül-e? Mert ha nem, ha csődbe megy, akkor vége annak, amit úgy hívnak, hogy szocializmus. Addig, amíg a hetvenes években még tartottak a hatvanas évek utórezgéseit, az a lendület, hogy "hátha mégis meg lehet változtatni a világot", amikor még megvolt ez a reménység az emberiségben, akkor a film is jelenthetett valamit. De a két hatvannyolcas esemény, az egész diákságnak marginálissá válása és szélőségekre csapása vagy a két nagyhatalom viszonyának alakulása azt jelentette, hogy nincs többé remény.

(Jancsó Miklós, Kritika 1987/9)

Lékai Gusztáv országgyűlési képviselő egyebek közt az adóreform és a politikai-társadalmi intézményrendszer reformja közti összefüggésekre hívta fel a figyelmet. Kifejezte aggodalmát, hogy intézményrendszerünk, jelenlegi igazgatási normáink visszahúzó erőként fékezhetik a stabilizációs és kibontakozási programot.

(1987 IX. 18.)

"A legnagyobb veszély napjainkban a peresztrojka imitálása."

(A. Lilov - MTV 1987. VIII. 23. 22¹⁵)

Már nem remélhetünk kielégítő eredményt attól a régi képlettől, hogy egy központ - a párt - egy eleme, miközben minden más pusztán transzmisszió ennek a központnak a gyámkodása alatt. Ki kell alakítanunk a párt és a társadalom közötti új viszonyt. A pártnak készséget kell tanúsítania a belső demokratikus átalakulásra, a külső jelzések átvételére, ezek egybehangolására, hogy az új jelzések és társadalmi kezdeményezések alapján meggyőző programot és víziót kínálhasson fel. A szocialista szövetségnek kell keretet szolgáltatnia az ilyen aktív, eleven, öntevékeny szociális erők hálózatához, mégpedig az atyáskodás mellőzésével. Ebben az esetben még az a kisszámú és fanatikus ellenlábás is peremre szorul, izolálódik. Vagy szavatoljuk ezt a folyamatot, vagy pedig a szocialista demokrácia megghiúsítására való reakcióként számolni kell a többpártrendszer iránti követeléssel. Részben már érezteti ez hatását a párthierarchián belül, a nemzeti pártokban. Az eredmény azonban ismeretes - nagyon silány.

Jelenlegi helyzetünk az Ikaroszról szóló legendát juttatja az eszembe. Ikarosz magasra akart repülni, hogy közelebb kerüljön a naphoz. Szárnyáról azonban leolvadt a viasz, és Ikarosz lezuhant. Mi is magasra lendültünk, ezt még az irigy bíráló sem tagadhatja. Most azonban kezd olvadni a viasz a szárnyunkon, és megeshet, hogy Európán kívülre zuhanunk.

(Kommunista (Újvidék), 1987. V. 8.)